

# DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési tábla		Világos	
Hely	Éves	Hely	Éves
Magyarországon	12 korona	Egyes évre	20 korona
Magyarországon kívül	15 korona	Félévre	10 korona
Magyarországon	8 korona	Negyed évre	5 korona
Magyarországon kívül	10 korona	Egy hónapra	1 korona

Felolvasó szerkesztő  
Kovács Imre

Szerkesztőség Csapó-utca 9. sz.  
Kiadóhivatal Csapó-utca 9. sz.  
Hirdetések a legmértékesebb árszámítás mellett vétetnek fel

## A primadonnák.

Debreczen, szept. 2.

Kétségtelen, hogy a primadonnák igen becses teremtmények, a kikre a világ összes színidirektorai örült szenvedéllyel licitálnak, mert valamennyien azt hiszik, hogy csak egy primadonna terka lehet az az ut, melyen ezerek vándorolnak a direktorok zsebébe.

Ez a hit és ez az örült hajsza a primadonnák után már meglehetősen eltajult. Már régebben is megvolt ugyan a nagy becsese a primadonnáknak, de azokat a földtekét keresztül szárnyaló, hirnév nyibuszavette körül.

Mindig mesés ára volt egyik másik primadonnának, a ki nemcsak hanggal, de szépséggel is győz és nemcsak formára, de értelemre is előkelő volt, hanem ma már szinte elég az, ha valaki szubrette, vagy tenorista, hogy nyomban mesés fizetést adjanak.

A direktorok hallatlanul licitálnak egymásra s egyik másik primadonnácskákire hire neve csak annak a városnak a határáig terjed, a melyben működik, nem adja alább a szűk terjedelmű hamis hangját tíz ezer koronánál.

Ha Blaháné, ha Sarah, ha Duse, ha Jászai és a többi nagystilű énekes vagy drámai primadonnáknak a mindig pénzre éhes pénz után sovárgó direktorok óriási összegeket adnak: még érthető némileg, mert ezek immár a reklám minden skáláján átment művészuók, a kikhez tódulnak a tömegek és bálványozók.

Ezek olyan bálványok, a kiknek vakon hódol a tömeg, részint, mert az divat részint, mert az emberek gyarlók. Itt olykor kifizeti magát a vakmerő játék, mert a játékos direktor a közönség kíváncsiságára és bocsánat, de némileg ostobaságára is számít, mert nem ostobaság-e az, ha mindenkor felülünk a nagyszájú reklámnak s akárhányszor annyira izgatjuk magunkat, hogy egy színházi helyecskéért a kenyér árát dobjuk a művésznő lábaihoz.

Am ma már nem kell, hogy valaki világhírű művésznő legyen. Egy csinos és többnyire üres fejecske, egy kicsiny és leg többször hamis hangocska, egy hitelbe vásárolt, de feltűnő kosztüm, egy pár jól választott udvarló épen elég arra, hogy valaki „hires“ primadonna legyen és mihelyt hires, mindjárt hihetetlenül felszökik az ára.

Naponta olvasom a lapokból, hogy Csipke Rózsi szubrette-nek, Bojtorján Péter direktor 10,000 koronát ígért, de a művésznő még gondolkozik, hogy aláírja-e a szerződést, mivel Kotorki András 12,000 koronát kínál.

Jó lélekkel el lehet mondani, hogy az összes operette irodalom nem ér meg 12

ezer koronát s egy néhány tiszteletreméltó darab kivételével az irodalmi és művészeti slendriúság szemétdombja az egész sime mégis ma az operette primadonnák örült fizetésébe öszül bele minden direktor, a legnagyobbtól a legkisebbik.

Pedig, engedelmet kérek minden rangú és rendű szubrette től — művésznői rangjuk, vagy címük bizonyos tekintetben problematikus — és alig kvalifikálható a porondművészetnél magasabb rangosztályba.

És mégis 10 ezer, 20 ezer, 30 ezer koronákba beszélnek a mai primadonnák. Miért? mert egy pár csinos trikóhoz megszereztek néhány fürgé mozdulatot és közhelyekkel telített mimikát. Egy kis táncz, kacintás! Punktum. — Ez a művészet, melynek árát ma több tízezer koronában ézbják meg.

A direktorok pedig minden fufanggal igyekeznek aztán vissza szerezni a művészekre pazarolt összeget és az egész művészet olyan közönséges gseftelenségé fajul, a milyent a zsbivásáron se látunk. Így lesz a vidéki színészet közönséges komédia pedig nem is a saját zsebére, hanem közpénzből, mert elég tekintélyes summával szabvenczionálják a színészetet.

A kartellt nem tartjuk übvös intézménynek, de a primadonnák tulkapásával szemben nem ártana egy kis csendes kartelli direktor urak!

## Döntött a tanács.

Debreczen, szept. 2.

Ma délelőtt teljes számban össze gyűlt a városi tanács a nagy tanácsteremben, hogy a szinigazgató választás kérdésében, mely oly régen tartja izgalomban a kedélyeket, megtegye a döntést.

Két pályázó felett kellett itéletet hozni a tanácsnak. Mindakettő érdemes, derék ember. Nem csodálkozunk, hogy ez ügyet huzták halasztották, mert hiszen ily nehéz ut előtt állva, bizony bizony meg kellett gondolnia az érdemes tanácsnak, hogy miképen döntsön úgy, hogy döntésével a közönség igényeit kielégítse.

Hosszas halogatás után ma végre megtörtént a döntés. Hogy a közönség érdekében történt-e, nem merjük jó lélekkel állítani mert a volt szinigazgató ellen különösen az utóbbi időben sok volt a panasza. A bérlőközönség nem volt meglegedve a műsorral, sem a hiányos személyzettel. Szinte kétségtelen, hogy az ujtás iránt fogékony publikum kebelében felütött a vágy, hogy a megunt Komjáthy helyett más igazgató kezébe kerüljön a színház vezetése.

Hogy a tanács tagjai többsége mégis

Komjáthy támogatja a sok érdemet szerzett Makóval szemben, ez történetet bármiköböl, de nem a közönség érdekében.

Különbén az ülés minden nagyobb incidens nélkül folyt le. Komlóssy Artur szólt fel először. Sem ő, sem társai nem veltetnek ellenszenvvel Komjáthy iránt, mit bebizonyítottak 3 év előtt is, mikor aláírták Komjáthy meghívását. Eltekintve mindentől, kénytelen vagyunk számot vetni az általános közóhajjal. A közönség elégedetlenségének Komjáthy működésével szemben a múltban s a tanács nem hunyhat szemet a közönség óhaja előtt. Ő nem csak a szinügy de Komjáthy érdekében is javasolja, ne maradjon itt továbbra. Ezért javasolja ugy maga, mint több tanács tag nnyében is fogadják el indítványát, hogy a színház bérletet három évre Makó Lajosnak adják oda. Írásban is benyújtja indítványát, mely következőké hangzik:

Miután városunk szinműpártoló közönsége már több ízben adott kifejezést azon nézetének, hogy színházunk sorsa — a legközelebbi évek alatt szerzett tapasztalatok a jelenlegi kezekből más biztos és e közönség óhaja szerinti igazgató kezébe adassék át:

A színházi bizottság többségi véleményével ellentétben és az előadói javaslatl szemben indítványozzuk, hogy a tekintetes tanács városunk színházának igazgatóját az 1902, 1903 és 1904 ik évekre a két szóban levő pályázó közül ne Komjáthy János, hanem Makó Lajos szinigazgatónak ítélje oda.

Debreczen 1901. szept. 2.

Komlóssy Arthur,  
főjegyző.  
Boczkó Sámuel,  
főkapitány.  
Bészler Károly,  
Hajdu Gyula,  
tanácsnokok.

Elnökölő polgármester elrendelte a titkos szavazást, melynek összámlálása után kihirdette, hogy a két igazgató egyenlő szavazatot kapott. A polgármester szavazat billentette a mérleg serpenyőjét Komjáthy javára és így most büszke lehet a bérlő közönség, mert a polgármester választott nek színházigazgatót.

Csak hogy ezt a nagy jóakaratot aligh fogja megköszönni a közönség. Ugy tudjuk hogy a tanács végzés ellenében a Makópár a közgyűléshez fog felebbezni. Kilátás van tehát rá, hogy az ügy nem fog olyan simán lefolyni, mint a tanács óhajtaná.

Mert hogy a közgyűlés is ugy fog-e vélekedni az igazgatókérdést illetőleg, mint polgármester ur, előre nem tudható.

## A braganzai herceg kölcsöne.

Egy füstbement kölcsönügylet.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, szept. 2.

Ferencz József braganzai herceg nagyváradi Vilmos-huszárezred Debreczenben állomásozó századának hadnagya, mindig pillanatnyi pénzzavarban szenved s a legkritikusabb és legdiszkrétebb pillanatokban is uzsorások környezik. Egyik híres estélyen Kolozsvárt történt, amikor Bölöny József akkori intendáns vendége volt, a mikor is Lukács és Varga uzsorások csapták be.

Most újabb hasonló esetéről veszünk hírt, melyről aradi tudósítónk a következőket jelenti:

Ferencz József braganzai herceg, a királyi ház tagja már három hét óta Aradon, illetve Glogovácson tartózkodott, hol részt vett a huszárok hadgyakorlataiban. A herceg nap-nap után Aradon volt s azzal vonta magára az érdeklődést, hogy automobilon járta be a város utcáit. Az ifjú, szimpatikus herceg egy vig társaságnak nagyon megtetszett s elnevezték a kis braganzát. S amilyen natal Ferencz József, a Vilmos-huszárezred hadnagya, ép olyan bohó a vére s rangjához képest költséges. Alig van előtte értéke a pénznek s talán ezért van, hogy olyan sok kell neki.

Amíg Aradon volt a herceg, számos pénzügyes járt a nyomában s jó szívvel kínálták az ezresek — kölcsönbe. A herceg egy füstbement kölcsön-ügylete igen érdekes s a története itt következik.

A braganzai herceg megbízást adott Rappaport M. bécsi pénzügyosnak arra, hogy számára sürgősen 250.000 márkát kölcsön szerezzen. Az ügynök természetesen kész örömmel fogadta el a megbízást s egyben 10 százalék províziót kötött ki magának. Rappaport hozzáfogott a munkához s felhívta a pénzembereket, kiket ismert s felszólította őket, hogy adjanak kölcsönt a hercegnek. Egy németországi, acheni lakos hajlandó volt az üzletet megkötni s 250 ezer márkával a zsebében, lejött Aradra. Az ügynökkel együtt felkeresték a herceget, kivel megkezdtek tárgyalásokat. A pénzügyos 12 százalékos kamattal volt hajlandó kölcsönözni 250.000 márkát; a herceg magának tartotta a kamatot s egyelőre nem nyilatkozott. Várták-lesték nap nap után, hogy mikor veszi át a herceg a pénzt. Egyik közjegyzői irodában éjjel is készenlétben voltak az emberek, hogyha az előre elkészített szerződést a herceg aláírni akarja, az bármikor megtörténhessen. Vasárnap aztán a herceg kijelentette, hogy a kölcsönt nem veszi igénybe, mert 12 százalékot nem fizet. Ekkor az ügynök kijelentette, hogy ő elfogad már 8 százalék províziót is, csak hogy megkösse a szét; a herceg azonban nem reflektált ezután sem a nagysumma pénzre. A németországi pénzügyos így hazautazott, Rappaport pedig a főudvarmesteri hivatal útján pört indított a braganzai herceg ellen s követeli a 25 ezer márkát közvetítési díjat s készletét. Valószínű, hogy kártérítési pör lesz a nemsikerült kölcsön-ügyletből, mert az osztrák ügynök, mikor a herceghez Glogovácra hajtatott, kiesett a kocsiból s kitért a jobb lábának a bokáját. . .

## NAPI HIREK

Olvasóinkhoz!

Tekintettel arra, hogy nyomdánkat régi helyéről új helyre kellett átköltöztetnünk, a költözködés miatt lapunk szombatnapon nem jelenhet meg, s még ma is csak féliven adhatjuk. Reméljük, hogy e nem miattuk történt okot méltányolni fogják t. olvasóink, annyival is inkább, mert holnaptól már ismét régi terjedelmébe fog megjelenni lapunk. Midőn tehát szíves elnézést kérünk, ajánljuk lapunkat új helyén is a nagyérdemű közönség támogatásába.

Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala Csapó-utca 9-ik számú házban van.

— **Beiratások.** A helybeli Svetist-intézet (zárda) iskoláiban a beiratások lesznek: szeptember hó 2-án helybeli katolikus növendékek, szeptember hó 3-án más helyen lakó kath. növendékek, szeptember hó 4-én más vallású növendékek részére, mindig reggel 9—12 óráig. Felvételi vizsgálatok: szeptember hó 3-án, mindkét nap d. u. 3 óráig; magánvizsgálatok szept. hó 4-én reggel 8 órától írásbeli d. u. 3 órától szóbeli vizsgálatok. A tandíj egyenlő minden vallású növendékre nézve.

A beiratási díj az elemi iskolában: 2 kor.; a polgári iskolában: 4 kor.; a tanítónőképző intézetben: 10 kor. Azon felül beiratás alkalmával a bizonyítvány értesítő, könyvtári díj stb. fejében minden növendék fizet 2 koronát. A beiratási díjat mindenki köteles fizetni ez alól senkit sem mentünk föl.

Az évi tandíj az elemi osztályokban . . . 40 kor. a polgári osztályokban . . . 50 kor. a tanítónőképzőben . . . 100 kor.

A tandíjat egész évre, vagy félévi vagy hónapos részletekben, de mindig előre le kell fizetni, úgy azonban hogy legkésőbb a hónap harmadikáig vagy ha ez vasárnap vagy ünnep a hónap negyedikéig okvetlenül be kell fizetni, különben kénytelenek volnánk a késedelmes növendéket hazaküldeni.

Az egyszer befizetett tandíjakat semmi körülmények között többé vissza nem adjuk. Kedvezmény vagy tandíj elengedés iránt az intézetbe újonnan belépő növendékek csak az I. időszak bizonyítvány alapján — tehát csak január hó elején — folytathatnak. Régebbi növendékeinek eziránt szeptember hó végéig kötelesek írásban folyamodni.

Kedvezményt vagy tandíj-elengedést azonban csak nagyon indokolt esetekben kintűnő vagy legalább jeles általános osztályzatú növendékeknek adhatunk, úgy hogy általános jó vagy elégséges osztályzatú növendékek folyamodványait figyelembe sem vesszük sőt a már adott kedvezmény vagy engedmény is megszűnik, mikor az illető növendék első osztályú vagy elégséges bizonyítványt nyer és a kedvezmény vagy elengedés megszüntetésével az egész tandíja tartozik azonnal fizetni. Az igazgatóság.

— Azon szülők, kik a középiskola alacsonyabb osztályában tanuló gyermekeiket juttatják

nyos díjazásért kellő gondozással és felügyelettel egybekötött ellátáson és lakáson elhelyezni kívánják, értekezhetnek: ev. ref. tanítónál Magos u: 4. sz. a

— **Megtalált pénz.** Svarz Miksáné a kő Náduvar mellett egy tanyán lakik tegnap bejött Debreczenbe bevásárolni. A vásárlást hamar befejezte és ki ment a vasúthoz hogy még a délutáni vonattal haza utazzon. Mikor már jegyet akart váltani akkor vette észre, hogy a pénztárczáját elveszítette. Rögtön jelentést tett a vasúti rendőrségnél a ki nyomozni kezdett az elvesztett pénz után. Megis találták nemsokára egy pinczérnél a ki a földről vette föl. A pinczér az első fölszólításra vissza adta a talált pénztárczát és így Svarczné még a délutáni vonattal haza utazott.

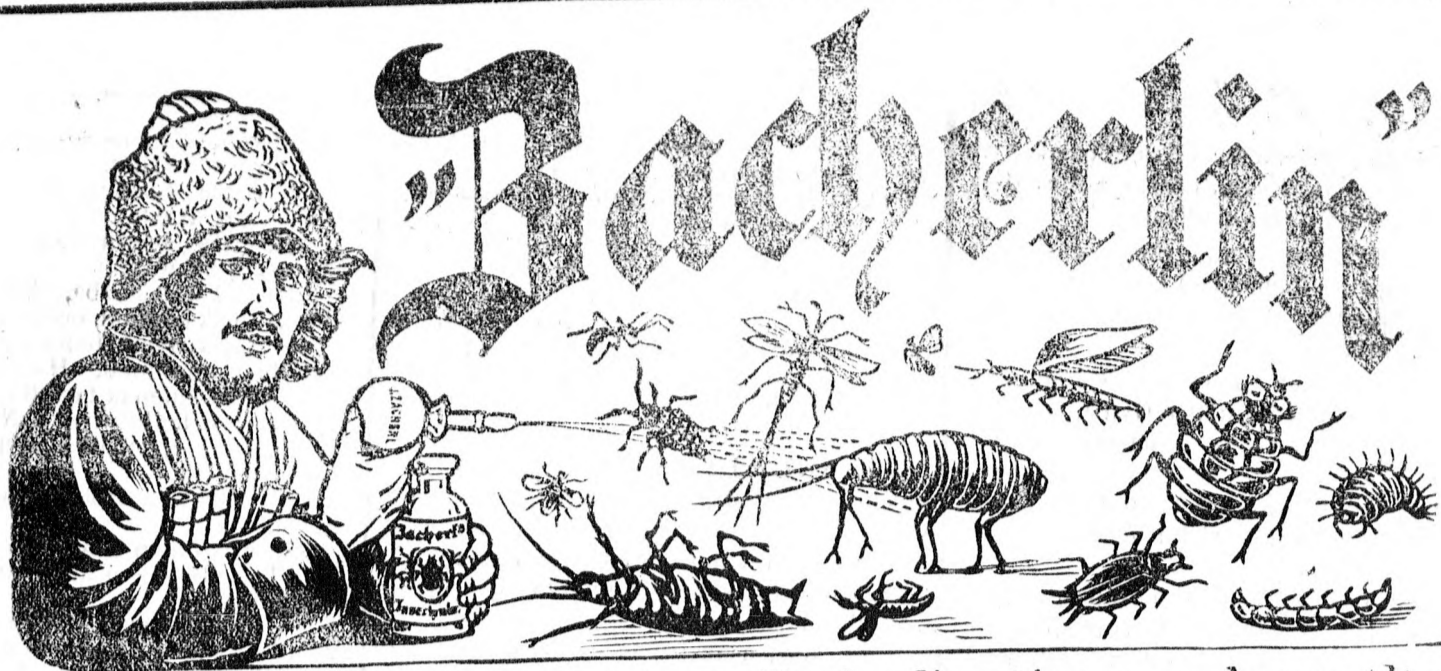
— **A függetlenségi párt gyűlése.** Tegnap tartotta meg a függetlenségi párt a jelölő gyűlését. A párt egyhangulag választotta az első kerület jelöltjeül Thaly Kálmánt, a második kerület jelöltjeül Dr. Bakonyi Sámuel ügyvédet. Arra nézve, hogy ki legyen a harmadik kerület jelöltje nem történt megállapodás. A bizottság — mint értesülünk újból Komjáthy Béla jelölését fogja ajánlani.

— **Összeütközött vonat.** Tegnap délután az m — sziget — debreczeni vonaton levő Taraczköz állomáson vonatütközés történt. Ugyanis a Taraczközi állomáson három vonatnak kellett találkozni egy gyors, egy személy, és egy vegyes vonatnak. A vegyes vonat jött be leg hamarabb és a harmadik vágányon foglalt helyet. Nemsokára azután jött a Szigeti személyvonat is és ekkor már közeledett a Debreczenből jövő gyorsvonat is, a melynek megállás nélkül kellett volna elhaladni. A vészjelzőt azonban hamarabb vették be mint kellett volna és a gyorsvonat folytatta az útját, s a visszafelé jövő személyvonatba ütközött. Nagy recsegés ropogás követte az összeütközést, melybe a sebesültek jajgatása is vegyült. Kaszt Imre vasúti kalauz súlyos testi sérüléseket szenvedett, azonkívül még számosan szenvedtek kisebb nagyobb sérüléseket. A sebesülteket azonnal ápolás alá vették. Az összeütközés következtében a személyvonat csak éjjel 2 órakor ért Debreczenbe és innen folytatta útját 2 óra után Budapest felé.

— **Az új légszesztartó.** A légszesztartó felállítás megkezdett. Ezen nagyszabású és ritkán előforduló munkát az érdeklődők által napenként d. u. 4—5 óra között megtekinthető.

— **Kerékpárverseny.** Tegnap délután megélénkült a Margit-fürdő kocsolya-pályája. Tarka vegyületben hullámozt ott a nagy néptömeg, hogy szemlélője legyen az érdekes kerékpárversenynek, melyet a Debreczei Kerékpáros Egyesület rendezett. A másorból ugyan több pont elmaradt, hanem azért sok érdekes versenyt láthattunk. A versenyeket Virágkorzó nyitotta meg. Kár, hogy kevesen voltak a szépen felvirágzott biciklisok. Az első díjat Léhmann Gusztávné nyerte, a másodikat Dr. Combes Henrik fia, a harmadikat Rosenberg Feri Nagyváradról, a negyediket Beréssy Sámuel. A kerékpárosok megnyitó versenyében az első díjat Hajnal (Hochfelder) Ferencz nyerte, a másodikat Wain Vilmos, a harmadikat Márkos Márton.





mint felülmulhatatlan csakis a Zacherlin téregpor használhat.

„Vásároljon ön csak üvegekben“

Dobreczenben Békés Emil Bán László Csanak József, Csicsó Lajos, Czeglédi, Józsefné, Csillag József, Deutsch Lajos, Félégyházy János, Francsics és Jóna Fricz K., Ganofszy Lajos, Geréby F., Göczey I. Havas József, Hirsch F., Klein Bernat, Kohn Simon, Komlósy Lajos, Kohn Henrik, Kondor J. és fia, Kontsek Géza, Kovács Mihály, Leidenfrost Armin, Lusztig K., Mayer József, Parti Ferenc, Linderleid J. Jerő, Kiss Géza, Rickl József, itj. Kósa Lajos, Rozenfeld R., Rosenthal Dániel, Rosenthal Sándor, Róth Antal, Róth Ignac, Szabó Zsigmond, Szentkirályi-Tivadar, Térey József, Tóth Kálmán, Várray, József Várray János, Janosy Béla, Neumann és Weisz, Kornkoffler József, Berettyóújfalu: Itj. Weiszberg Ignác, Erőss Mihályfalva: Grosz Hermann, Levay Vincze, Poak Moritz, Hőszerény: Gerurbeck József, Fajdu Szabolcs, Kőrös: Bék. Tisza Füred: Sebőn Jakab, Weiszmann József.

Cs. és kir.

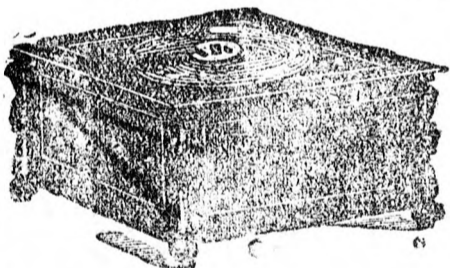


udv. hangszergyár.

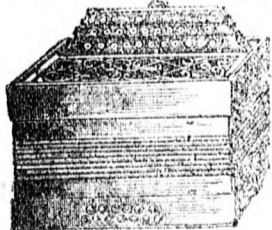
Sternberg Armin és Testvére,

Főraktár és iroda: Budapest, Kerepesi-ut 26.

Minitur-Ariston.



Ezen új találmányú bájos hangszerezen a legkedveltebb magyar vagy más nótákat elhuzhatja még az is, kinek fogalma sincs a zenéhez. Ára 8 frt 50, a kóták darabja 25 kr.

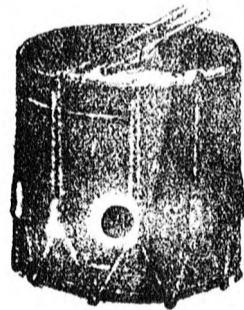


Kitűnő hangú harmonikák  
3 frttől feljebb 4, 5, 6, 8, 10 frt.

Zongora-termek:

Kossuth Lajos-utca 22.  
(Károly-körút sarkán)

Zenepalota.



Iskolai hegedűk.

Dallama csengő, egyenlően tömör erőteljes hangú zongorák a legdusabb választékban.

Mindenütt kitűnőnek elismert, saját gyártmányú iskolai, szalon és egyházi harmoniumok.

Erard, Feurich, Kern, stb. világhírű zongorák kizárólagos képviselője,

Képes árjegyzék: a) harmonikákról, b) mechanikai zenélő művekről és zenélő dísz tárgyokról, c) az összes egyéb hangszerekről mint hegedűk, fuvolák, czimballmok, szittrák, harmoniumok, zongorák stbről ingyen és bérmentve küldetik, csak megnevezendő, hogy miféle hangszerről kívántatik az árjegyzék.

Vendéglősöknek zenélő automata.

Debreczen, nyomtatott Kutas Imre utóda könyvnyomdájában.